

impusă de faptul că Ipsilanti voia restaurarea Imperiului Bizantin, în timp ce Sava și Vladimirescu erau pentru cauza creștină antiotomană și socială în general ²⁰.

Istoricul D. Kosev nu se ocupă — în Istoria modernă a Bulgariei ²¹ — de caracterizarea atitudinii lui Sava față de Ipsilanti și Tudor Vladimirescu. Faptul este explicabil prin aceea că D. Kosev tratează participarea bulgarilor la mișcarea din 1821 în cadrul foarte larg al istoriei moderne a Bulgariei, nefiind propriu-zis istoriograful acestei răscoale. Totuși D. Kosev arată acțiunea net antiotomană pe care o are detașamentul lui Sava — cel puțin după moartea tragică a acestuia ²².

În schimb, istoricul Tabakov a explicat așa-numita urmărire — o perioadă de timp — a eteriștilor lui Ipsilanti de către Sava cu arnăuții lui ca pe o stragemă a lui Sava față de turci și față de numărul lor superior de oști ²³. În același sens se exprimase și S. N. Palauzov care scria ²⁴; «Apariția turcilor l-a silit pe Sava să se miște pe urmele lui Ipsilanti. Numărul mic al detașamentului ²⁵ nu îi permitea, cum spunea el (subl. n.), să-i împiedice pe turci să ocupe Bucureștiul, l-a constrâns să se deplaseze de asemenea la Tîrgoviște și să ocupe minăstirea Văcărești, aflătoare cam la zece verste de el (oraș)». Din mărturiile culese la București de Ghincev, turcii se temeau foarte mult de Sava, recurgînd în cele din urmă la un șiretlic pentru a-l pierde. Chiar și numai acest fapt, scrie Tabakov, este o mărturie a luptei lui Sava împotriva turcilor ²⁶.

Tabakov afirmă că este posibil ca, în unele intervale de timp ale anului 1821, fratele lui Sava, Ghencea, să fi acționat chiar în Bulgaria, îndeosebi prin împrejurimile orașului Sliven, în așteptarea lui Sava. Acesta din urmă ar fi fost hotărît să treacă Dunărea și să treacă în fruntea răsculașilor.

Istoricul bulgar își sprijină aceste afirmații pe următoarele atestări istoriografice:

I. K. Paparrygopulos: «la insistențele lui Sava, răsculașii din România trebuiau să treacă în Bulgaria, unii pe la Vidin și Silistra iar alții, prin alte locuri, după împrăștierea oștilor turcești din Țările Române» ²⁷.

II. Istoricul grec Ioanes Filimon ²⁸: «Sava, în timpul încercării lui de a trece Dunărea, a fost trădat și s-a întors la București».

III. I. P. Liprandi: Sava strînsese un întreg detașament de bulgari «în jurul Sviștovului» gata de a se uni cu Ipsilanti ²⁹.

S. Tabakov confruntă aceste afirmații cu tradițiile orale păstrate în Bulgaria. Așa de exemplu, Moș Gherghi din localitatea Jeravna îi povestește că Sava, împreună cu «pîlcul lui» și cu cetele armate care se strînseseră din toată Bulgaria, s-a bătut cu turcii între satele din apropierea Slivenului — Kipilovo, Neikovo, Kotel și Jeravna unde, fiind înconjurați de către turci, au ascuns «caseta cu bani și alte lucruri» pentru întreținerea (cheltuielile) acestei

²⁰ Dr. S. Tabakov, *op. cit.*, II, p. 66—67.

²¹ D. Kosev, *Новая история Болгарии*, Moscova, 1952, p. 78.

²² *Ibidem*.

²³ S. Tabakov, *op. cit.*, II, pp. 73, 74, 75.

²⁴ S. N. Palauzov, *Румынские господства Валахия и Молдавия в историко-политическом отношении*, St. Pb., 1859, p. 181—182.

²⁵ D. Kosev dă cifra 1020 oameni (*op. cit.*, p. 78). Contra lui Sava turcii porniseră în frunte cu pașa de Silistra și cei 30 000 de oameni ai săi. Cf. S. Tabakov, *op. cit.*, II, pp. 73—74, izvoarele p. 74, nota 1.

²⁶ S. Tabakov, *op. cit.*, p. 73.

²⁷ S. Tabakov, *op. cit.*, II, pp. 79—80.

²⁸ I. Filimon, *op. cit.*, p. 298.

²⁹ S. Tabakov, *op. cit.*, p. 80.